

**ЗАСОБИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ДИСКРЕЦІЙНИМИ
ПОВНОВАЖЕННЯМИ СУДДЕЮ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ**

**MEANS OF PREVENTION OF ABUSE OF DISCRETIONARY POWERS
BY THE JUDGE OF THE ADMINISTRATIVE COURT**

Стаття присвячена розкриттю системи засобів попередження зловживання дискреційними повноваженнями суддею адміністративного суду, формулюванню на цій основі пропозицій із вдосконалення чинного адміністративного законодавства. Опрацьовано роботи з найближчої проблематики: зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві; принцип змагальності сторін в адміністративному судочинстві; оціночні поняття в адміністративному судочинстві України та деякі інші. Опрацьована проблематика зловживання права у окремих сферах адміністративних матеріальних правовідносин: зловживання правом у податкових правовідносинах, проблеми зловживань при здійсненні прав у фінансових правовідносинах. Окремі проблеми зловживання процесуальним статусом (як правами, так і повноваженнями) розкрито у суміжних галузевих наукових дослідженнях: дискреційні повноваження суду при розгляді цивільних справ у суді першої інстанції; дискреційні повноваження судді у кримінальному судочинстві як один із видів корупційних ризиків судової системи України. Обґрунтовано, що запобіжники зловживання дискреційними повноваженнями суддею адміністративного суду можуть бути класифіковані на такі групи: законодавчого характеру; правозастосовного характеру. До перших віднесено: чітке визначення дискреційних повноважень адміністративного суду у законодавстві; недопущення ситуацій, за яких дискреційні повноваження обумовлені недоліками правового регулювання (прогалини та колізії); забезпечення необхідного мінімуму обсягу дискреційних повноважень. До запобіжників правозастосовного характеру віднесено: забезпечення належного обґрунтування судового рішення, яким застосовано дискреційне повноваження. З метою забезпечення єдиної термінології в межах норм КАС України, забезпечення сталості та єдності судової практики вирішення питання про відкладення розгляду справи у випадках, передбачених п. 4 ч. 2 ст. 205 КАС України, обґрунтовано доцільність внесення змін до вказаного пункту, викладення його в такій редакції: «необхідність витребування нових доказів, у випадку, коли судом визнано причини пропуску строку на заявлення відповідного клопотання поважними».

Ключові слова: дискреційні повноваження, суддя, адміністративний суд, зловживання повноваженням, адміністративне судочинство, повноваження.

The article is devoted to the disclosure of the system of means of preventing the abuse of discretionary powers by the judge of the administrative court, to the formulation of proposals for the improvement of the current administrative legislation on this basis. Works on the nearest issues were elaborated: abuse of procedural rights in administrative proceedings; the principle of competition between parties in administrative proceedings; evaluative concepts in administrative justice of Ukraine and some others. The issues of abuse of law in certain areas of administrative material legal relations are worked out: abuse of law in tax legal relations, problems of abuse in the exercise of rights in financial legal relations. Separate problems of abuse of procedural status (both rights and powers) have been revealed in related scientific studies: discretionary powers of the court when considering civil cases in the court of first instance; discretionary powers of a judge in

criminal proceedings as one of the types of corruption risks in the judicial system of Ukraine. It is substantiated that safeguards against abuse of discretionary powers by a judge of an administrative court can be classified into the following groups: legislative in nature; law enforcement nature. The first include: a clear definition of the discretionary powers of the administrative court in the legislation; preventing situations in which discretionary powers are due to deficiencies in legal regulation (gaps and conflicts); ensuring the necessary minimum volume of discretionary powers. Safeguards of a law-enforcement nature include: provision of proper justification of the court decision, by which the discretionary power is applied. In order to ensure a unified terminology within the norms of the Civil Code of Ukraine, to ensure the stability and unity of judicial practice in deciding the issue of postponing the consideration of the case in the cases provided for in Clause 4, Part 2 of Art. 205 of the Civil Code of Ukraine, the expediency of making changes to the specified clause, setting it out in the following wording: "the need to request new evidence, in the event that the court recognizes the reasons for missing the deadline for filing the relevant petition as valid."

Key words: *discretionary powers, judge, administrative court, abuse of power, administrative proceedings, powers.*

Вступ. Експертка Центру протидії корупції Г. Чижик зазначає про низький рівень довіри до судів: судам повністю довіряють лише 1,7 % українців, а скоріше довіряють – 11,3 %. Таке твердження висловлюється станом на 11 січня 2021 р. Значна частина респондентів вважає, що при винесенні рішення судді керуються власною вигодою (неправомірна вигода у зв'язку із винесенням певного рішення) (34,8 %), або ж виходять з майнового становища сторін (14,2 %). Лише 13,3 % респондентів вважають, що судді дійсно керуються законом. При цьому близько 68 % респондентів вважають, що судді залежні або переважно залежні при винесенні рішення [1].

Дані Єдиного державного реєстру судових рішень свідчать, що у справах адміністративного судочинства лише за період з 01 січня 2022 р. по 01 вересня 2022 р. адміністративними судами постановлено більше ніж 3500 ухвал у зв'язку із заявленням відводів або щодо пов'язаних із цим питань. При пошуку використовувались наступні фільтри: форма судочинства (адміністративне), період ухвалення (з 01.01.2022 р. по 01.09.2022 р.), форма судового рішення (ухвала) [2]. Протягом 2021 р. до Вищої ради правосуддя надійшло 10044 дисциплінарні скарги щодо суддів [3, с. 25].

В.Ю. Поліщук, характеризуючи правову природу зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві, наводить наукову позицію Д.А. Козачук, Н.В. Басалюк та В.П. Таркіна, що зворотною стороною наданої законом свободи поведінки учасників судового процесу є можливості щодо: створення перешкод своєчасному та ефективному здійсненню правосуддя; завдання шкоди іншим учасниками судового процесу [4, с. 44]. Європейський Суд з прав людини у своєму Посібнику із застосування ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод від 04.11.1950 р. № ETS № 005 [5] виділяє основні аспекти незалежності суду: незалежність від інших органів державної влади (парламент та виконавча влада); незалежність від сторін справи [6, р. 59].

Особливості актуальних суспільно-політичних умов (правовий режим воєнного стану, правовий режим карантину), специфіка сучасного етапу розвитку національної судової системи загалом та адміністративного судочинства зокрема (посилення ініціативи адміністративного суду у встановленні обставин справи) створюють додаткові чинники зловживання судьями адміністративних судів своїми повноваженнями. Водночас, чинне законодавство не оперує категорією зловживання стосовно суддів адміністративних судів. Так, найближчими за змістом можна вважати норми, закріплені у ст. 45 КАС України, якими закріплюється обов'язок щодо добросовісного користування процесуальними правами, а також наводяться окремі випадки які, з урахуванням конкретних обставин справи, можуть бути розцінені судом як зловживання процесуальними правами. Водночас, предметом регулювання зазначених норм є поведінка учасників судового процесу та їх представників, але не суду.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Найближчою опрацьованою тематикою є зловживання процесуальними правами у адміністративному судочинстві. У цьому контексті слід виокремити роботу: В.Ю. Поліщука (Зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві, 2021 р.). Окремі проблеми зловживань правами у адміністративному судочинстві розкрита у дотичних наукових дослідженнях: принцип змагальності сторін в адміністративному

судочинства (Корецький І.О., 2017 р.) [7], оціночні поняття в адміністративному судочинстві України (Мойсеєнко Г.В., 2017 р.) [8] та деякі інші. Опрацьована проблематика зловживання права у окремих сферах адміністративних матеріальних правовідносин: зловживання правом у податкових правовідносинах (Сахно Д.С., 2019 р.), проблеми зловживань при здійсненні прав у фінансових правовідносинах (Ямненко Т.М., 2016 р.). Окремі проблеми зловживання процесуальним статусом (як правами, так і повноваженнями) розкрито у суміжних галузевих наукових дослідженнях: дискреційні повноваження суду при розгляді цивільних справ у суді першої інстанції (М.Б. Гарієвська, 2016 р.); дискреційні повноваження судді у кримінальному судочинстві як один із видів корупційних ризиків судової системи України (Петрова А.С., 2017 р.) [9]. Водночас, досліджуваній проблематиці не було приділено безпосередньої наукової уваги.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття системи засобів попередження зловживання дискреційними повноваженнями суддею адміністративного суду, формулювання на цій основі пропозицій із вдосконалення чинного адміністративного законодавства.

Результати дослідження. Результати діяльності Дисциплінарних палат ВРП свідчить про допущення суддями наступних дисциплінарних порушень у 2021 році. Так, стосовно 24 суддів прийняте 21 рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності за пп. 1 ч. 1 ст. 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (далі – Закон «Про судоустрій і статус суддів»): незаконна відмова у доступі до правосуддя. Цим порушенням охоплюється, в тому числі, незаконна відмова в розгляді по суті справи або скарги, апеляційної чи касаційної, або – інше істотне порушення норм процесуального права, яке: унеможливило реалізацію учасниками судового процесу свого процесуального статусу, спричинило порушення правил щодо юрисдикції суду або правил щодо складу суду [10]. Стосовно 27 суддів прийнято 26 рішень про притягнення до дисциплінарної відповідальності у зв'язку із: безпідставним затягуванням або невжиттям суддею заходів щодо своєчасного розгляду справи по суті або своєчасного розгляду процесуального питання, несвоєчасним виготовленням мотивованого судового рішення, несвоєчасним наданням матеріалів, необхідних для внесення копії судового рішення до Єдиного державного реєстру судових рішень (п. 2 ч. 1 ст. 106 вказаного Закону). Стосовно 19 суддів прийнято 19 рішень у зв'язку із: допущенням умисної чи грубої недбалості, порушенням прав людини і основоположних свобод, іншим грубим порушенням закону, що мало істотні негативні наслідки (п. 4 ч. 1 ст. 106 вказаного Закону). Стосовно 14 суддів прийнято 10 рішень – у зв'язку із: поведінкою судді, що порочить його звання чи підриває авторитет правосуддя, в тому числі у питаннях моралі, чесності, невідкупності, відповідності статусу судді та способу його життя, виконання інших вимог суддівської етики та стандартів поведінки судді; проявами неповаги до інших суддів чи учасників судового процесу (п. 3 ч. 1 ст. 106 вказаного Закону). Стосовно 13 суддів прийнято 12 рішень щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності у зв'язку із недоліками мотивування судового рішення: незазначення мотивів прийняття судового рішення або відхилення аргументів учасників справи щодо суті спору (пп. б п. 1 ч. 1 ст. 106 вказаного Закону). Двоє суддів притягнуто до дисциплінарної відповідальності у зв'язку із порушенням засад судового процесу, таких як рівність всіх учасників судового процесу перед законом і судом, змагальність, свобода сторін у наданні суду доказів та доведенні їх переконливості (пп. г п. 1 ч. 1 ст. 106 вказаного Закону). Четверо суддів притягнуто у зв'язку із порушенням правил щодо відводу чи самовідводу (пп. д. п. 1 ч. 1 ст. 106 вказаного Закону). Двоє суддів притягнуто до відповідальності у зв'язку із втручанням у здійснення правосуддя іншими суддями (п. 8 ч. 1 ст. 106 вказаного Закону). Один суддя притягнутий до відповідальності у зв'язку із використанням свого статусу з метою незаконного отримання ним або третіми особами матеріальних благ або іншої вигоди (п. 11 ч. 1 ст. 106 вказаного Закону). Деякі рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності містили одночасно декілька підстав [3, с. 28-29]. Ця статистика свідчить про значну кількість випадків зловживання суддями своїми повноваженнями при здійсненні правосуддя.

Належне застосування дискреційних повноважень дозволяє поєднати якість об'єктивного права та ефективність його застосування. Об'єктивні засади права виступають критеріями застосування законодавства у тих випадках, правове регулювання містить недоліки (прогалини та колізії). Належне застосування судового розсуду як засобу реалізації дискреційних повноважень є гарантією належного втілення об'єктивного права у конкретних правовідносинах. З іншого боку, відмічаються й негативні риси правового регулювання через встановлення дискреційних повноважень. Так, невинуватиме встановлення та використання таких повноважень може знижувати довіру до публічної влади, оскільки у свідомості пересічних громадян мотивацією уповноваженої особи постає свавілля та самочинність.

Надмірно широкі межі дискреційних повноважень можуть спонукати посадову особу до використання таких повноважень для задоволення передусім, власних інтересів, а не з тією метою, з якою такі повноваження їй надані. Крім того, використання при прийнятті рішень повноважень, що мають дискреційний характер ускладнює перевірку правового характеру таких рішень уповноваженими особами. Сфері дискреційних повноважень притаманні елементи непередбачуваності у правозастосуванні, що є несумісним із формуванням єдиної практики їх застосування. Усунення зазначених недоліків встановлення дискреційних повноважень як засобу правового регулювання вимагає дотримання балансу між свободою розсуду владного суб'єкта, з одного боку та необхідності досягнення легітимності його актів – з іншого. Дискреційні повноваження мають встановлюватись у виключних випадках, коли відповідні результати недоцільно досягати іншими засобами правового регулювання [11, с. 37]. Зазначений висновок необхідно підтримати. Особлива роль адміністративного суду у забезпеченні правопорядку означає й особливі ризики у діяльності суддів адміністративних судів, починаючи з корупційних ризиків і завершуючи випадками залежності судді від посадових осіб інших органів публічної влади.

Характер та межі судової дискреції, зокрема спрямованість її виключно на досягнення тієї мети, з якою закріплені відповідні повноваження, встановлюються не тільки в актах національного нормотворця, але й – у значній кількості міжнародних стандартів здійснення правосуддя, в тому числі й у адміністративних справах. Крім того, повертаючись до національного законодавства, можемо зазначити про закладення основ застосування дискреційних повноважень базовими актами у сфері судочинства та судоустрою. Так, відповідно до ч.ч. 1, 3 ст. 48 Закону «Про судоустрій і статус суддів», при здійсненні правосуддя суддя є незалежним від будь-якого впливу, тиску, втручання. Суддя не зобов'язаний давати пояснення по суті справ, що перебувають у його провадженні, крім окремих випадків, передбачених законодавством. При цьому однією з усталених положень щодо незалежності судді є самостійність у оцінці доказів та прийнятті рішення по суті справи, керуючись принципом верховенства права (ч. 2 ст. 48 вказаного Закону). Тому доцільно вказати, що основи судової дискреції закріплено не тільки безпосередньо у КАС України, але й актами іншої галузевої належності, зокрема Законом «Про судоустрій і статус суддів», а також – актами суб'єктів наднаціонального правового регулювання. При цьому саме останні мають сьогодні особливе значення, оскільки саме у них переважно закріплено засади судової дискреції, в тому числі – й стосовно адміністративного судочинства. Тому належне закріплення у законодавстві дискреційних повноважень адміністративного суду охоплює їх закріплення не тільки у національних актах, що визначають процесуальну форму здійснення правосуддя у адміністративних справах, але й – у інших актах, зокрема – Конституції України, а також актах суб'єктів наднаціонального правового регулювання, зокрема таких, як Європейський суд з прав людини.

Одним з проблемних питань запобігання зловживанням судьями адміністративних судів своїми дискреційними повноваженнями є саме закріплення сутності дискреційного характеру повноважень у процесуальному законодавстві. КАС України не містить ані відповідного визначення, ані закріплення відповідних ознак. Відповідним чином відсутнє єдине розуміння дискреційних повноважень і у судовій практиці. Зокрема, погоджуючись щодо основних ознак дискреційних повноважень (наявність певного ступеня свободи у суб'єкта прийняття рішення, наявність вибору одного з кількох можливих варіантів рішень тощо), відсутня повна єдність стосовно умов, меж, засад тощо застосування дискреційних повноважень у адміністративному судочинстві.

Щодо сутності дискреції у юридичній науці свого часу висловлювались достатньо спірні наукові позиції. Так, М.Б. Гарієвська наводить позицію О.М. Ботнарєнко, яка характеризувала сутність дискреції як способу вирішення уповноваженою особою певних питань, щодо яких законодавство містить прогалини чи колізії, або взагалі не містить правового регулювання. Тому вирішення питання повністю залежить від оцінки конкретної ситуації уповноваженою особою. Вчена також наводить позицію Ю.Г. Барабаша, який протиставляє свободу внутрішньої мотивації уповноваженої на застосування дискреції особи та конституційні звичаї, традиції, які склались та за межі яких уповноважена особа не може виходити при застосуванні дискреції. У межах зазначених рамок дискреція застосовується на засадах «здорового глузду». Зазначені наукові позиції сприймаються критично. Так, стосовно позиції О.М. Ботнарєнко, то з таким визначенням вчена не погоджується, оскільки реалізація дискреційних повноважень судом повинна бути закріплена в нормах цивільного процесуального права. В іншому ж випадку це може привести до зловживання судом такими повноваженнями, що потягне за собою неналежний захист порушених, оспорених чи невизнаних прав особи. Стосовно ж позиції Ю.Г. Барабаша зазначається, що вона має

загально теоретичний характер. Суд у своїй діяльності не повинен виходити за межі передбаченої законом процесуальної форми, а тому застосування «здорового глузду» має відбуватись не у тих випадках, де правове регулювання відсутнє, а в тих, де законодавство передбачає свободу вибору, і – саме в межах вказаної свободи. Отже, загалом робиться акцент на відповідність реалізації судом дискреційних повноважень нормам процесуального законодавства [11, с. 13]. Зазначений науковий аналіз проведений М.Б. Гарієвською стосовно правовідносин у сфері цивільного судочинства, водночас вважаємо його результати актуальними й щодо адміністративного судочинства. Тим не менш, специфічні завдання адміністративного судочинства, засоби їх досягнень, закріплені у КАС України, уможливають уточнення зазначеної наукової позиції.

Відповідно до ст. 1 КАС України адміністративний суд при здійсненні адміністративного судочинства має дотримуватись вимог КАС України, який встановлює, з-поміж іншого, завдання та основні засади адміністративного судочинства (ст. 2 КАС України). Відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (далі – Конституція України) [12] щодо діяльності суб'єктів державної влади, в тому числі й адміністративного суду, поширюється спеціально-дозвільний правовий режим. діє в межах Це актуальне й щодо адміністративного судочинства. Тому точне визначення дискреційних повноважень в нормах законодавства про адміністративне судочинство є запобіжником зловживання процесуальними правами.

Так, стосовно позиції О.М. Ботнаренко необхідно зауважити про неприпустимість вчинення адміністративним судом процесуальних дій, які не передбачені законом. Стосовно позиції Ю.Г. Барабаша необхідно констатувати, що вона має загально теоретичний характер. Адміністративний суд у своїй діяльності не повинен виходити за межі передбаченої законом процесуальної форми, а тому застосування «здорового глузду» має відбуватись не у тих випадках, де правове регулювання відсутнє, а в тих, де законодавство передбачає свободу вибору, і – саме в межах вказаної свободи.

У разі недоліків правового регулювання дискреційні повноваження не повинні існувати. Необхідно усувати відповідні недоліки, встановлювати дискреційні повноваження у необхідних випадках.

Мотивувальна частина судового рішення є зв'язуючою ланкою між встановленими судом юридичними фактами та висновками по суті справи. Саме в мотивувальній частині відображається формування суду.

При застосуванні дискреційних повноважень у процесуальних питаннях ці вимоги залишаються актуальними. Суд має враховувати: характер спору, стадію розгляду справи, особливості конкретної процесуальної ситуації. Відповідно до КАС України, у мотивувальній частині ухвали суду мають зазначатись: висновок суду по суті вирішуваного питання; законодавство, відповідно до якого суд дійшов висновків. Суд має вичерпно має аргументувати свої рішення. У разі необхідності суд має обґрунтувати вибір кожної застосованої ним норми права, навести тлумачення таких норм.

Належна мотивованість судового рішення означає його переконливість, зрозумілість висновків суду як для учасників справи, так і для інших осіб. У контексті реалізації дискреційних повноважень належне обґрунтування судового рішення означає, що застосування дискреційних повноважень не є безконтрольним, створюється можливість для подальшого контролю реалізації дискреційних повноважень суду [11, с. 46-47].

Зазначена наукова позиція може бути уточнена. Так, у рішенні ЄСПЛ «Серявін та інші проти України» зазначено про відсутність у суду обов'язку давати відповідь на кожний аргумент учасників справи, а детальність обґрунтування конкретного судового рішення залежить від конкретної ситуації [13]. Водночас, та обставина, що належна аргументація судового рішення є гарантією легітимності судової влади у конкретному випадку має особливе значення у контексті адміністративного судочинства з огляду на його призначення як ефективного інструмента вирішення спорів із владою. Впевненість у легітимності рішення адміністративного суду виступає гарантією правопорядку, оскільки у протилежному випадку влада постає неконтрольованою.

Викладені у цій статті висновки дозволяють звернути увагу на окремі недоліки закріплення у КАС України дискреційних повноважень судді адміністративного суду. У юридичній літературі зазначається про дискреційний характер повноважень загального суду у рамках цивільного судочинства щодо вирішення питання про відкладення попереднього судового засідання, оскільки суд уповноважений оцінювати поважність причин неявки сторони у попереднє судове засідання як підставу для його відкладення. Зокрема, поважними причинами, залежно від конкретних обставин справи, можуть бути визнані: перебування на лікуванні, відрядження, участь

в іншій судовій справі у той же час, інші обставини що об'єктивно унеможливають присутність у судовому засіданні. У цьому зв'язку вказується про ключове значення явки до суду усіх належно повідомлених учасників судового процесу для належного вирішення справи. З іншого боку, відкладення розгляду справи у зв'язку із неявкою сторони або її представника, належно повідомлених, без поважних причин, не сприяє оптимальним строкам розгляду справи. Дискреційний характер зазначених повноважень суду створює умови для зловживань процесуальними правами, порушення строків розгляду справи. Тому запропоновано виключити відповідні положення з тексту Цивільного процесуального кодексу України від 18.03.2004 р. № 1618-IV [14], таким чином вилучивши з компетенції суду зазначене дискреційне повноваження [11, с. 78–79]. Окреслений підхід слід підтримати. Він знайшов закріплення й у чинному КАС України, в якому немає такої підстави для відкладення розгляду справи, як відповідне клопотання учасника справи. Водночас, розглянута проблематика дозволяє звернути увагу на інше дотичне питання.

Відповідно до п. 4 ч. 2 ст. 205 КАС України, підставою відкладення розгляду справи у судовому засіданні визначено сукупність таких обставин: 1) необхідність витребування судом нових доказів; 2) учасником справи обгрунтовано неможливість подання відповідного клопотання раніше (при здійсненні підготовчого провадження).

Законодавець не конкретизує, в чому саме може полягати «неможливість» подання відповідного клопотання. Не приділяють цьому достатньої уваги й актуальні теоретичні дослідження. У судовій практиці застосування зазначеного пункту як підстави для відкладення розгляду справи зустрічається відносно нечасто. Таким чином, існує певний простір для достатньо довільного застосування судового розсуду.

Відповідно до ч.ч. 2, 3 ст. 79, ч. 1 ст. 80 КАС України клопотання про витребування доказів може бути подане у такі строки: разом із поданням позовної заяви (позивач), разом із поданням відзиву (відповідач або третя особа). З огляду на це, проміжок часу, протягом якого може бути подане відповідне клопотання може бути охарактеризоване як процесуальний строк. Відповідно обставини, що зумовлюють наведену «неможливість» можуть бути охарактеризовані як поважні причини пропуску зазначеного строку. Категорії «процесуальний строк» та «поважні причини» його пропуску є більш усталеними та вживаними як у судовій практиці, так і у юридичній науці. Тому, з метою забезпечення однакової судової практики застосування відповідних положень доцільно внести зміни до п. 4 ч. 2 ст. 205 КАС України, виклавши його в такій редакції: «необхідність витребування нових доказів, у випадку, коли судом визнано причини пропуску строку на заявлення відповідного клопотання поважними»

Проведене дослідження надає підстави для таких **висновків**.

Запобіжники можуть бути класифіковані на такі групи: законодавчого характеру; правозастосовного характеру. До перших необхідно віднести: чітке визначення дискреційних повноважень адміністративного суду у законодавстві; недопущення ситуацій, за яких дискреційні повноваження обумовлені недоліками правового регулювання (прогалини та колізії); забезпечення необхідного мінімуму обсягу дискреційних повноважень. До запобіжників правозастосовного характеру необхідно віднести: забезпечення належного обгрунтування судового рішення, яким застосовано дискреційне повноваження.

З метою забезпечення єдиної термінології в межах норм КАС України, забезпечення сталості та єдності судової практики вирішення питання про відкладення розгляду справи у випадках, передбачених п. 4 ч. 2 ст. 205 КАС України, доцільно внести зміни до вказаного пункту, виклавши його в такій редакції: «необхідність витребування нових доказів, у випадку, коли судом визнано причини пропуску строку на заявлення відповідного клопотання поважними».

Список використаних джерел:

1. Чижик Г. Чому судам досі довіряють лише 1,7% українців, і що з цим робити. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2021/01/11/7279542/> (дата звернення: 20.09.2022)
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 07.09.2022).
3. Інформаційно-аналітичний звіт про діяльність Вищої ради правосуддя у 2021 році. *Офіційний веб-сайт Вищої ради правосуддя*. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/zvit_2021.pdf (дата звернення: 13.09.2022).
4. Поліщук В. Ю. Зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2021. 206 с.

5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. № ETS № 005. *Офіційний вісник України*. 2006. № 32 (23.08.2006). Ст. 2371.
6. Guide on Article 6 of the Convention – Right to a fair trial (civil limb). URL: https://www.echr.coe.int/documents/guide_art_6_eng.pdf (дата звернення: 18.09.2022).
7. Корецький І.О. Принцип змагальності сторін в адміністративному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2017. 223 с.
8. Мойсеєнко Г. В. Оціночні поняття в адміністративному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2017. 222 с.
9. Петрова А. С. Дискреційні повноваження судді у кримінальному судочинстві як один із видів корупційних ризиків судової системи України. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 156–163.
10. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Офіційний вісник України*. Офіційне видання від 26.07.2016 – 2016 р., № 56, стор. 9, стаття 1935, код акта 82460/2016.
11. Гарієвська М. Б. Дискреційні повноваження суду при розгляді цивільних справ у суді першої інстанції : дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України. Київ, 2016. 182 с. Національний репозитарій академічних текстів. URL: <https://cutt.ly/ZGhwRm1> (дата звернення: 25.04.2022)
12. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30 (23.07.96). Ст. 141.
13. Case of Seryavin and others v. Ukraine, 10 February 2011, no. 4909/04. *Офіційний сайт «European Court of Human Rights HUDOC database»*. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-103279> (дата звернення: 25.09.2022).
14. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. *Офіційний вісник України*. 2004. № 16 (07.05.2004). Ст. 1088.

УДК 342.951:351.82

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2022.3.11>

ГРУДОВЕНКО О.С.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З КОРУПЦІЄЮ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

THEORETICAL AND LEGAL ISSUES OF PREVENTING ADMINISTRATIVE OFFENSES RELATED TO CORRUPTION IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE

Мета статті полягає у здійсненні комплексно-системного аналізу нормативних засад, теоретичних основ адміністративного права та узагальненої практики визначення поняття адміністративного правопорушення пов'язаного із корупцією, а також визначення органу владних повноважень на який покладається завдання із запобігання таким правопорушенням у Збройних Силах України. У статті проаналізовано визначення поняття корупції, досліджено визначення адміністративного правопорушення. Наголошено на необхідності розрізняти поняття «корупційне правопорушення» та «адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією». А відтак, під поняттям «адміністративним правопорушенням,

---

© ГРУДОВЕНКО О.С. – аспірант кафедри публічного управління та адміністрування (Національна академія внутрішніх справ)